

**Cauza T-184/95**

**Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH**

**împotriva**

**Consiliului Uniunii Europene și  
Comisiei Comunităților Europene**

„Răspundere extracontractuală pentru un act licit – Regulamentul nr. 2340/90 – Embargou comercial împotriva Irakului – Atingere adusă drepturilor echivalentă cu o expropriere – Răspundere pentru un act ilicit – Prejudiciu”

**HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (a doua cameră)**

din 28 aprilie 1998\*

În cauza T-184/95,

**Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH**, societate de naționalitate germană, cu sediul la München (Germania), reprezentată de către Karl M. Meessen, profesor, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui Patrick Kinsch, 100, boulevard de la Pétrusse,

reclamantă,

împotriva

**Consiliului Uniunii Europene**, reprezentat inițial de către Yves Cretien, consilier juridic, apoi de către Stephan Marquardt și Antonio Tanca, membri ai Serviciului Juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui Alessandro Morbilli, Director general al Direcției Juridice a Băncii Europene de Investiții, 100, boulevard Konrad Adenauer,

și

**Comisiei Comunităților Europene**, reprezentată de către Peter Gilsdorf și Allan Rosas, consilieri juridici principali, și de către Jörn Sack, consilier juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul lui Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului Juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâți,

având ca obiect o cerere de despăgubire pentru pretinsul prejudiciu suferit de societatea reclamantă în urma adoptării Regulamentului (CEE) nr. 2340/90 al Consiliului din 8 august 1990 de interzicere a schimburilor comerciale ale Comunității cu privire la Irak și Kuweit (JO L 213, p. 1),

---

\* Limba de procedură: germana.

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ  
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (a doua cameră),

constituit din C. W. Bellamy, președinte, A. Kalogeropoulos și V. Tiili, judecători,

grefier: H. Jung,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale din 19 iunie 1997,

pronunță prezenta

**Hotărâre**

**Faptele aflate la originea acțiunii,**

- 1 Reclamanta, Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH (denumită în continuare „Dorsch Consult”), este o societate cu răspundere limitată de naționalitate germană, stabilită la München (Germania) și având ca activitate principală furnizarea de servicii de consultanță în inginerie în diferite țări.
- 2 La 30 ianuarie 1975, reclamanta a încheiat cu Ministry of Works and Housing al Republicii Irak (denumit în continuare „ministerul irakian”) un contract prin care aceasta s-a angajat să presteze servicii pentru organizarea și supravegherea lucrărilor legate de construirea lui Iraq Express Way nr. 1. Acest contract, încheiat pentru o durată minimă de șase ani, a fost, în continuare, reînnoit de mai multe ori, pentru necesități de execuție și de continuare a lucrărilor menționate anterior. Articolul X din acest contract prevedea, printre altele, faptul că, în caz de divergențe privind interpretarea dispozițiilor sale sau de neexecutare a obligațiilor care decurg din acesta, părțile contractante trebuiau să încerce să găsească o soluție acceptabilă prin conciliere [articolul X alineatul (1)]. În cazul în care aceste divergențe persistau, diferendul trebuia înaintat la Planning Board, a cărui decizie ar fi fost definitivă și obligatorie. Cu toate acestea, nicio decizie luată în cadrul contractului în cauză nu putea împiedica părțile contractante să sesizeze instanțele irakiene competente cu privire la diferendul dintre acestea [articolul X alineatul (2)].
- 3 Astfel cum reiese din dosar, creanțele, neplătite încă, pe care reclamanta le deținea la începutul anului 1990 față de autoritățile irakiene pentru serviciile furnizate în cadrul contractului menționat anterior, au fost recunoscute prin două scrisori, din 5 și 6 februarie 1990, adresate de către ministerul irakian băncii irakiene Rafidian Bank (denumită în continuare „Banca Rafidian”), cuprinzând ordinul de transfer în contul reclamantei a sumelor datorate acesteia.
- 4 La 2 august 1990, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite a adoptat Rezoluția nr. 660 (1990), prin care a constatat încălcarea păcii și securității internaționale ca urmare a invadării Kuweitului de către Irak și a solicitat retragerea imediată și necondiționată a forțelor irakiene de pe teritoriul Kuweitului.

- 5 La 6 august 1990, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite a adoptat Rezoluția nr. 661 (1990), prin care, declarându-se „conștient de responsabilitățile care îi incumbă în temeiul Cartei Organizației Națiunilor Unite cu privire la menținerea păcii și securității internaționale” și constatând că Republica Irak (denumită în continuare „Irak”) nu a respectat Rezoluția nr. 660 (1990), a hotărât instituirea unui embargo comercial împotriva Irakului și Kuweitului.
- 6 La 8 august 1990, Consiliul, făcând referire la „grava situație ce [rezulta] din invadarea Kuweitului de către Irak” și la Rezoluția nr. 661 (1990) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, a adoptat, la propunerea Comisiei, Regulamentul (CEE) nr. 2340/90 de interzicere a schimburilor comerciale ale Comunității cu privire la Irak și Kuweit (JO L 213 p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 2340/90”).
- 7 Articolul 1 din Regulamentul nr. 2340/90 a interzis, începând cu 7 august 1990, introducerea pe teritoriul Comunității a oricărui produs original sau care provine din Irak sau Kuweit, precum și exportul către aceste țări a oricărui produs original sau care provine din Comunitate. Articolul 2 din același regulament a interzis, începând cu 7 august 1990, a) orice activitate sau tranzacție comercială, inclusiv orice operațiune aferentă tranzacțiilor deja încheiate sau executate parțial, care au ca obiect sau ca efect favorizarea exportului oricărui produs original sau care provine din Irak sau Kuweit, b) vânzarea sau furnizarea oricărui produs, indiferent de origine sau proveniență, oricărei persoane fizice sau juridice din Irak sau Kuweit sau oricărei altei persoane fizice sau juridice în scopul oricărei activități comerciale desfășurate pe sau de pe teritoriul Irakului sau Kuweitului și c) orice activitate care are ca obiect sau ca efect favorizarea acestor vânzări sau furnizări.
- 8 Astfel cum reiese din dosar, la 16 septembrie 1990, „Consiliul Superior al Revoluției din Republica Irak”, invocând „deciziile arbitrare ale anumitor guverne”, a adoptat, cu efect retroactiv de la 6 august 1990, Legea nr. 57 privind protecția patrimoniului, a intereselor și drepturilor irakiene în Irak și în afara acestuia (denumită în continuare „Legea nr. 57”). Articolul 7 din această lege a înghețat toate bunurile și toate activele, precum și veniturile pe care acestea le produceau, de care dispuneau în acea perioadă guvernele, întreprinderile, societățile și băncile statelor care au adoptat respectivele „decizii arbitrare” împotriva Irakului.
- 9 Neprimindu-și plata creanțelor de la autoritățile irakiene, recunoscute în scrisorile menționate anterior ale ministerului irakian din 5 și 6 februarie 1990 (a se vedea considerentul 3), reclamanta s-a adresat Consiliului și Comisiei, prin scrisorile din 4 august 1995, solicitându-le să o despăgubească pentru prejudiciul pe care l-ar fi suferit ca urmare a faptului că respectivele creanțe au devenit nerecuperabile din cauza aplicării Legii nr. 57, în măsura în care această lege ar fi fost adoptată ca o contramăsură la adoptarea de către Comunitate a Regulamentului nr. 2340/90. În aceste scrisori, reclamanta sublinia că legiuitorul comunitar era obligat să-i despăgubească pe operatorii afectați de instituirea embargoului împotriva Irakului și că faptul de a fi omis acest lucru angaja răspunderea Comunității în temeiul articolului 215 al doilea paragraf din Tratatul CE. Reclamanta adăuga, ca măsură de precauție, că și-a înregistrat creanțele față de Irak la United Nations Iraq Claims Compensation Commission.
- 10 Prin scrisoarea din 20 septembrie 1995, Consiliul a refuzat să aprobe cererea de despăgubire a reclamantei.

- 11 În aceste circumstanțe, reclamanta a introdus prezenta acțiune, prin cerere depusă la grefa Tribunalului la 6 octombrie 1995.
- 12 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (a doua cameră) a hotărât deschiderea procedurii orale fără a dispune măsuri de cercetare judecătorească. Cu toate acestea, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, părțile au fost invitate să răspundă anumitor întrebări scrise.
- 13 În ședința publică din 27 septembrie 1995, au fost ascultate susținerile orale ale părților și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

### **Pretențiile părților**

- 14 Reclamanta solicită Tribunalului:
  - să oblige Comunitatea să-i plătească 2 279 859,69 DEM, majorate cu o dobândă de 8 % pe an, începând cu 9 august 1990, cu titlu de contrapartidă a cesiunii soldului creanței pentru aceeași valoare pe care aceasta o deține față de Irak;
  - să oblige pârâții la plata cheltuielilor de judecată;
  - să declare hotărârea executorie;
  - în subsidiar, să declare hotărârea executorie provizoriu, cu condiția prezentării unei garanții bancare.
- 15 Consiliul solicită Tribunalului:
  - să respingă acțiunea ca inadmisibilă;
  - dacă nu, să o respingă ca nefondată;
  - să oblige reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.
- 16 Comisia solicită Tribunalului:
  - să respingă acțiunea ca nefondată;
  - să oblige reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.

### **Cu privire la admisibilitate**

#### *Motivele și argumentele părților*

- 17 Consiliul, fără a ridica în mod formal o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 114 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, susține că acțiunea este

inadmisibilă, deoarece răspunderea Comunității nu poate fi angajată pentru pretinsul prejudiciu suferit de către reclamantă (Hotărârea Curții din 26 noiembrie 1975, *Grands moulins des Antilles c. Comisiei*, 99/74, *Cul.* p. 1531).

- 18 În primul rând, Consiliul susține că nu Regulamentul nr. 2340/90 se află la originea prejudiciului invocat, ci Legea nr. 57. Contrar celor susținute de reclamantă, adoptarea acestei legi nu ar fi o „reacție directă” la adoptarea Regulamentului nr. 2340/90, ci, astfel cum rezultă din preambulul său, o reacție împotriva „deciziilor arbitrare” adoptate de „anumite guverne”. Conform Consiliului, Rezoluțiile nr. 660 (1990) și 661 (1990) ale Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite au fost cele care au condus, în realitate, la adoptarea Legii nr. 57. În aceste condiții, faptul că embargoul decretat de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite împotriva Irakului a fost justificat de atitudinea ilegală a acestuia din urmă (invadarea Kuweitului) ar interzice stabilirea unei legături obiective între adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 și adoptarea de către Irak, ca o contramăsură, a Legii nr. 57 și, în consecință, admiterea existenței unei legături de cauzalitate între regulamentul comunitar și prejudiciul invocat de reclamantă.
- 19 În al doilea rând, Consiliul ridică problema de a ști dacă creanțele reclamantei față de autoritățile irakiene constituie „active” care au fost înghețate în temeiul articolului 7 din Legea nr. 57 (a se vedea considerentul 8). În special, reclamanta nu ar fi demonstrat că Banca Rafidian refuzase executarea ordinelor de virament date de ministerul irakian în temeiul Legii nr. 57. Consiliul subliniază că ordinele de virament în cauză au fost date prin scrisori ale ministerului irakian la 5 și 6 februarie 1990, deci cu mult înaintea adoptării Legii nr. 57, intervenită în septembrie 1990.
- 20 În al treilea rând, Consiliul susține că, chiar în ipoteza în care refuzul autorităților irakiene de a-și onora datoriile față de reclamantă s-ar fi întemeiat pe Legea nr. 57, în lipsa oricărei măsuri comunitare sau naționale de interzicere a transferului de fonduri din Irak către Germania, la originea prejudiciului invocat de către reclamantă se află numai această lege. Situația reclamantei ar fi, astfel, diferită de situația altor operatori germani care au suferit un prejudiciu ca urmare a măsurilor naționale germane de interzicere, în conformitate cu Regulamentul nr. 2340/90, a oricărei tranzacții comerciale cu Irakul.
- 21 Comisia, la rândul său, consideră că jurisprudența Curții în materia răspunderii extracontractuale nu permite, în principiu, introducerea, în temeiul articolelor 178 și 215 al doilea paragraf din tratat, a unei acțiuni în răspundere extracontractuală a Comunității pentru un act licit. Cu toate acestea, Comisia consideră că ar trebui să existe o bază juridică în tratat care să îi permită unei persoane de drept privat să angajeze răspunderea Comunității pentru un act licit.
- 22 Reclamanta susține că acțiunea sa este admisibilă și că motivele de drept și de fapt dezvoltate de către Consiliu și, în special, cele referitoare la lipsa legăturii de cauzalitate între adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 și imposibilitatea sa de a-și recupera creanțele față de autoritățile irakiene țin de fondul acțiunii și nu de admisibilitatea acesteia.

#### *Constatările Tribunalului*

- 23 Tribunalul constată că reclamanta descrie în mod clar în cererea sa caracterul și întinderea prejudiciului invocat, precum și motivele pentru care aceasta consideră că

există o legătură de cauzalitate între prejudiciu și adoptarea Regulamentului nr. 2340/90. Prin urmare, cererea cuprinde elemente suficiente pentru a îndeplini condițiile de admisibilitate prevăzute în materie la articolul 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură și de jurisprudență, argumentele Consiliului privind existența și natura prejudiciului invocat și legătura de cauzalitate ținând de aprecierea fondului acțiunii și trebuind, prin urmare, să fie examinate în cadrul acesteia. Rezultă că acțiunea trebuie să fie declarată admisibilă (Hotărârea Tribunalului din 16 aprilie 1997, Saint et Murray c. Consiliului și Comisiei, T-554/93, Cul. p. II-563, considerentul 59 și Hotărârea Tribunalului din 10 iulie 1997, Guérin automobiles c. Comisiei, T-38/96, Cul. p. II-1223, considerentul 42).

### **Cu privire la fond**

- 24 Reclamanta susține că, în măsura în care Legea nr. 57 își are originea în adoptarea Regulamentului nr. 2340/90, care a instituit un embargo împotriva Irakului, Comunitatea este obligată să o despăgubească pentru prejudiciul suferit ca urmare a refuzului autorităților irakiene de a-și onora datoriile față de aceasta. Reclamanta susține că răspunderea Comunității pentru prejudiciul astfel suferit trebuie angajată, în principal, pe baza principiului răspunderii Comunității pentru un act licit, din cauza atingerii aduse drepturilor sale patrimoniale echivalente cu o expropriere și, în subsidiar, pe baza principiului răspunderii Comunității pentru un act ilicit, ilegalitatea în cauză constând, în speță, din omisiunea legiuitorului comunitar de a prevedea, cu ocazia adoptării Regulamentului nr. 2340/90, o despăgubire pentru prejudiciile cauzate de acest regulament întreprinderilor vizate.

### **Cu privire la răspunderea Comunității pentru un act licit**

#### *Argumentele părților*

#### Cu privire la temeiul răspunderii Comunității pentru un act licit

- 25 Reclamanta susține, cu titlu introductiv, că, în conformitate cu articolul 1 din Protocolul adițional nr. 1 anexat la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”), precum și cu principiile generale ale dreptului internațional privind obligația de despăgubire pentru atingerile aduse proprietății, articolul 14 alineatul (3) din Grundgesetz (Constituția germană) prevede că o expropriere hotărâtă în interes general nu se poate efectua decât în schimbul plății unei despăgubiri. Conform reclamantei, aceeași normă se aplică și în cazul „unei atingeri echivalente cu o expropriere” în care, în conformitate cu jurisprudența germană, există obligația de plată a unei despăgubiri atunci când acte licite ale statului, fără a constitui măsuri formale de expropriere, au, cu toate acestea, consecința accesorie de a duce atingere drepturilor patrimoniale.
- 26 Pe de altă parte, din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului rezultă că aceste creanțe fac parte, de asemenea, din noțiunea de proprietate protejată de atingerile aduse drepturilor echivalente cu o expropriere în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO (Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 9 decembrie 1994, Rafinăriile grecești Stan și Stratis Andreadis c. Greciei). Aceeași soluție ar fi consacrată,

pe de altă parte, de jurisprudența în materia dreptului public internațional, precum și de dreptul statelor membre.

- 27 Pe baza acestor considerații, reclamanta susține că faptul că creanțele sale preexistente și necontestate au devenit nerecuperabile prin aplicarea Legii nr. 57, adoptată cu titlu de măsură de retorsiune față de instituirea embargoului împotriva Irakului prin Regulamentul nr. 2340/90, i-a cauzat un prejudiciu „efectiv și actual” care trebuie despăgubit de către Comunitate.
- 28 Reclamanta susține că cererea sa de despăgubire pentru atingerea licită adusă drepturilor sale patrimoniale se justifică pe motiv că participarea sa la costurile politicii de embargo aplicate de către Comunitate nu trebuie să fie mai mare decât aceea a altor contribuabili comunitari care ar trebui să suporte, de asemenea, aceste costuri, în conformitate cu principiul egalității de tratament (Hotărârea Curții din 5 martie 1980, *Ferwerda*, 265/78, Cul. pp. 617, 628).
- 29 Față de argumentul părților, conform căruia ar fi vorba, în speță, de o măsură comunitară ce reflectă opțiunile de politică economică, astfel încât prejudiciul pe care îl invocă nu ar depăși limitele inerente riscurilor activităților economice din domeniul în cauză și nu i-ar amenința nici existența ca întreprindere, reclamanta a replicat că problema de a ști dacă embargoul instituit împotriva Irakului constituie o măsură de politică economică sau de politică de securitate, amenințându-i existența, este lipsită de importanță deoarece, în speță, nu este vorba de pierderi economice viitoare, ci de o atingere adusă drepturilor de proprietate preexistente. În ceea ce privește problema de a ști dacă, prestând servicii în Irak, aceasta și-a asumat în mod conștient riscul de a nu-și putea recupera, ulterior, creanțele, reclamanta reamintește că acel contract pe care l-a încheiat în 1975 cu autoritățile irakiene este anterior cu patru ani instaurării actualului regim din Irak și cu cinci ani războiului dintre Irak și Iran.
- 30 Consiliul susține, cu titlu introductiv, că aceste condiții ale angajării răspunderii Comunității pentru un act licit trebuie să fie mai stricte decât condițiile aplicabile în cadrul răspunderii pentru un act ilicit.
- 31 Acesta constată faptul că, în conformitate cu jurisprudența în materie, angajarea răspunderii obiective presupune fie ca o persoană de drept privat să suporte, în folosul interesului general, o obligație care în mod normal nu îi incumbă (Hotărârea Curții din 24 iunie 1986, *Développement SA și Clemessy c. Comisiei*, 267/82, Cul. p. 1907), fie ca un anumit grup de întreprinderi specializate în anumite produse să își asume o parte disproporționată din obligațiile care decurg din adoptarea de către Comunitate a anumitor măsuri economice (Hotărârea Curții din 29 septembrie 1987, *De Boer Buizen c. Consiliului și Comisiei*, 81/86, Cul. p. 3677).
- 32 Însă, conform Consiliului, niciuna din aceste condiții nu ar fi îndeplinită în speță. Cu privire la afirmația reclamantei, conform căreia nu este admisibil ca aceasta să contribuie mai mult decât ceilalți operatori economici la costurile politicii de embargo împotriva Irakului, pentru simplul motiv că creanțele sale nu fuseseră încă reglate în momentul punerii în aplicare a acestei politici, Consiliul a replicat că nu Comunitatea este cea care trebuie să repare „ghinionul” operatorilor angajați în tranzacții care implică riscuri economice.
- 33 Comisia susține că acel concept de drept german de „sacrificiu special” („*Sonderopfer*”), pe care reclamanta își întemeiază cererea de despăgubire, presupune ca

o persoană de drept privat să fi suferit un prejudiciu special și nu poate fi transpus, ca atare, în dreptul comunitar. În plus, ar fi îndoielnic ca reclamanta să poată fi considerată ca făcând parte dintr-un grup de întreprinderi suficient de bine definit care a făcut un „sacrificiu special” în sensul acestei teorii.

- 34 Comisia subliniază că trimiterile făcute de către reclamantă la jurisprudența germană privesc atingerile aduse proprietății imobiliare sau comerciale prin adoptarea de măsuri ale statului în domeniul construcției sau redistribuirii terenurilor și nu sunt pertinente pentru cazul în speță. Totodată, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia protecției dreptului de proprietate, menționată de către reclamantă (a se vedea considerentul 29) privea, de fapt, privarea directă de proprietate prin acte ale statului și nu consecințele indirecte ale actelor juridice licite adoptate de către Comunitate, cum este cazul în speță.
- 35 În plus, astfel cum reiese din jurisprudența în materie, răspunderea Comunității pentru un act licit nu va putea fi angajată decât în cazul în care prejudiciul invocat nu era previzibil sau nu putea fi evitat de către un operator economic diligent. Dar previzibilitatea insolvenței și/sau a refuzului plății de către Irak ar fi, în speță, evidentă, ținând seama, pe de o parte, de contextul general și, pe de altă parte, de situația deosebită a acestei țări. Conform Comisiei, întreprinderi precum reclamanta, care nu au putut obține garanții oferite de organismele publice sau de societățile de asigurări pentru acoperirea riscurilor ce decurg din tranzacții comerciale cu țările considerate ca „țări cu risc ridicat”, nu au făcut decât să accepte în mod conștient riscurile sporite care decurg din aceasta.
- 36 În cele din urmă, reclamanta nu ar fi invocat nicio circumstanță de natură să-i afecteze în mod grav funcționarea și să-i amenințe supraviețuirea ca și întreprindere (a se vedea concluziile avocatului general Lenz din Hotărârea Curții din 11 martie 1987, Rau și alții c. Comisiei, 279/84, 280/84, 285/84 și 286/84, Cul. pp. 1069, 1084, 1114).

Cu privire la legătura de cauzalitate

- 37 Reclamanta susține că prejudiciul invocat este cauzat de adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 care a instituit un embargo împotriva Irakului, pentru că refuzul autorităților irakiene de a-i plăti creanțele era întemeiat pe Legea nr. 57, adoptată cu titlu de contramăsură la adoptarea regulamentului menționat anterior. Contrar celor susținute de Consiliu, adoptarea de către Irak a Legii nr. 57 nu ar constitui o consecință „îndepărtată” în sensul jurisprudenței (Hotărârea Curții din 4 octombrie 1979, Dumortier Frères c. Consiliului, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 și 45/79, Cul. p. 3091), ci o consecință tipică și previzibilă a unui act de aplicare a unui embargo.
- 38 În această privință, reclamanta susține că, la momentul adoptării Regulamentului nr. 2340/90, atât Comisia, cât și Consiliul ar fi luat efectiv în considerare costurile și celelalte consecințe ce rezultau din eventuala suspendare de către Irak a plății datoriilor scadente pe care le avea față de întreprinderile comunitare. În sprijinul acestei afirmații, reclamanta citează ca martori pe fostul președinte al Comisiei, J. Delors, și pe fostul președinte al Consiliului, De Michelis, și solicită Tribunalului să dispună ca Consiliul și Comisia să prezinte ansamblul actelor pregătitoare ale Regulamentului nr. 2340/90 (Hotărârea Tribunalului din 19 octombrie 1995, Carvel și Guardian Newspapers c. Consiliului, T-194/94, Cul. p. II-2765).



- 39 Conform reclamantei, argumentul pârâților conform căruia prejudiciul invocat nu s-ar datora adoptării Regulamentului nr. 2340/90, ci numai faptului că, încă dinainte de adoptarea regulamentului respectiv și chiar înainte de invadarea Kuweitului, la 2 august 1990, Irakul nu era în măsură să-și plătească datoriile, ar fi contrazis de faptul că, în aprilie și în mai 1990, autoritățile irakiene îi plătiseră deja o sumă de aproximativ 200 000 DEM pentru serviciile prestate. În mod similar, întârzierea cu care autoritățile irakiene ar fi procedat la reglarea în devalută a diverselor facturi s-ar explica numai prin dificultățile birocratice întâmpinate de administrația irakiană și nu prin pretinsa insolvabilitate a Irakului.
- 40 Reclamanta respinge argumentul Consiliului conform căruia imposibilitatea de a-și recupera creanțele nu s-ar datora Regulamentului nr. 2340/90, ci unei cauze mai îndepărtate, și anume invadarea Kuweitului de către Irak, cu încălcarea dreptului internațional public. Faptul că embargoul comunitar împotriva Irakului a fost justificat de comportamentul ilicit prealabil al acestui stat nu exclude obligația Comunității de a despăgubi terțele persoane pentru o atingere adusă dreptului de proprietate al acestora echivalentă cu o expropriere. Existența legăturii directe invocate în speță nu ar fi contrazisă nici de faptul că prejudiciul suferit se datorează unei cauze ilegale, și anume Legea nr. 57, adoptată ca o contramăsură la un act prealabil licit, și anume adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 (Hotărârea Curții din 7 noiembrie 1985, Adams c. Comisiei, 145/83, Cul. p. 3539).
- 41 Cu privire la argumentul Consiliului, conform căruia, în ultimă analiză, rezoluțiile adoptate de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite ar fi la originea prejudiciului, reclamanta răspunde că rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite sunt lipsite de efect direct în ordinea juridică a statelor membre.
- 42 În ceea ce privește problema ridicată de pârâți de a ști dacă, pe de o parte, creanțele reclamantei constituie efectiv un „activ” în sensul Legii nr. 57 și, pe de altă parte, dacă această lege este încă în vigoare, reclamanta susține că tot ceea ce contează este faptul că autoritățile irakiene refuză în continuare să își plătească datoriile.
- 43 În cele din urmă, reclamanta susține că, în mod contrar celor afirmate de Consiliu, faptul că Regulamentul nr. 2340/90 privea doar exporturile și importurile de mărfuri, nu și prestările de servicii, este lipsit de relevanță pentru aprecierea existenței legăturii de cauzalitate, din moment ce, din cauza adoptării acestui regulament, autoritățile irakiene au refuzat să-și plătească creanțele.
- 44 Consiliul subliniază că, chiar dacă creanțele pe care le deține reclamanta față de Irak ar trebui considerate ca fiind nerecuperabile și dacă, în consecință, aceasta a suferit un prejudiciu, nu ar exista nicio legătură sau, cel puțin, nicio legătură „suficient de directă” între acest prejudiciu și adoptarea Regulamentului nr. 2340/90.
- 45 Conform Consiliului, refuzul Irakului de a efectua plata creanțelor reclamantei nu s-ar datora aplicării Legii nr. 57, ca și contramăsură la Regulamentul nr. 2340/90, ci dificultăților financiare pe care Irakul le-ar întâmpina din cauza politicii sale de agresiune față de statele vecine. În plus, în măsura în care, la momentul adoptării Legii nr. 57, autoritățile irakiene nu au efectuat încă transferul fondurilor într-un cont bancar al reclamantei, niciun „bun” sau „activ” aparținând reclamantei nu ar fi fost înghețat în sensul strict al dispozițiilor acestei legi.

- 46 În ipoteza în care prejudiciul invocat de către reclamantă ar trebui considerat ca datorându-se aplicării Legii nr. 57, Consiliul consideră că, în mod contrar celor susținute de reclamantă, nu Regulamentul nr. 2340/90 ar fi la originea adoptării acestei legi, ci Rezoluțiile nr. 660 (1990) și 661 (1990) ale Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, care au decretat instituirea unui embargo împotriva Irakului pe care Comunitatea era obligată, din punct de vedere juridic, să-l aplice. Ar rezulta din aceasta că adoptarea Legii nr. 57 nu ar putea fi considerată o consecință „suficient de directă” a adoptării Regulamentului nr. 2340/90, în sensul jurisprudenței în materie.
- 47 Pe de altă parte, legătura de cauzalitate invocată lipsește, dat fiind că, într-o perspectivă istorică a faptelor, legea nr. 57 nu ar putea fi considerată o „reacție” a Irakului la măsurile de embargo decretate de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite și puse în aplicare de către Comunitate prin Regulamentul nr. 2340/90, deoarece măsurile împotriva Irakului au fost adoptate ca urmare a încălcărilor anterioare ale dreptului internațional public comise de către această țară.
- 48 În cele din urmă, Consiliul susține că, deoarece obiectul Regulamentului nr. 2340/90 era de a interzice importurile și exporturile de mărfuri și nu de a interzice operatorilor economici comunitari să primească plata creanțelor pe care le dețineau deja față de autoritățile irakiene, nu ar exista nicio legătură de cauzalitate suficient de directă între adoptarea acestui regulament și prejudiciul invocat.
- 49 Comisia susține că prejudiciul invocat de către reclamantă decurge numai din Legea nr. 57 și nu din adoptarea Regulamentului nr. 2340/90, acesta neservind decât ca pretext pentru suspendarea de către Irak a plății datoriilor sale, din cauza dificultăților pe care le întâmpina și a situației financiare precare în care se afla din cauza activităților sale de război din regiune și a politicii sale de înarmare.
- 50 În plus, din articolele 5 și 7 din Legea nr. 57 ar rezulta clar că Irakul nu a refuzat, în mod definitiv, să efectueze plata creanțelor reclamantei, ceea ce ar explica motivul pentru care reclamanta a propus părților să le cesioneze creanțele sale în schimbul unei despăgubiri, astfel încât, din același motiv, nu ar exista nicio legătură directă între prejudiciul invocat și Regulamentul nr. 2340/90. În orice caz, chiar dacă existența unei legături indirecte de cauzalitate ar fi suficientă pentru a angaja răspunderea extracontractuală a Comunității, nu este mai puțin adevărat că o astfel de legătură ar fi lipsită de relevanță în cazul în care, precum în speță, aceasta se bazează pe un comportament licit (adoptarea de către Consiliu a Regulamentului nr. 2340/90) care a dat naștere, în continuare, unei atitudini ilicite din partea unui terț (adoptarea de către Irak a Legii nr. 57).
- 51 Comisia adaugă că, prin scrisoarea adresată președintelui Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite la 28 februarie 1991, Irakul a recunoscut în mod oficial legalitatea Rezoluției nr. 660 (1990) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, precum și pe cea a celorlalte rezoluții care au dus la adoptarea Legii nr. 57 și că această lege a fost, în cele din urmă, abrogată la 3 martie 1991, astfel încât, începând cu această dată, reclamanta era în măsură să solicite autorităților irakiene plata creanțelor sale.
- 52 În ceea ce privește cererea de audiere ca martori a fostului său președinte și a fostului președinte al Consiliului, Comisia subliniază că aceasta ar fi lipsită de interes, deoarece

probele pe care trebuie să le aducă reclamanta nu pot consta în declarații ale persoanelor în cauză.

Cu privire la prejudiciu

- 53 Reclamanta susține că a suferit un prejudiciu „efectiv și actual” în sensul jurisprudenței din materia răspunderii extracontractuale a Comunității, ca urmare a faptului că aceste creanțe ale sale au devenit nerecuperabile în urma adoptării Regulamentului nr. 2340/90. Faptul de a propune pârâților să le cesioneze creanțele sale, în schimbul despăgubirii cerute, nu ar elimina cu nimic existența prejudiciului, ci ar viza numai evitarea unei îmbogățiri fără just temei a acesteia. În cazul în care pârâții ar contesta atât existența creanțelor sale față de Irak, cât și imposibilitatea recuperării lor, reclamanta propune ca probă mărturiile pe care le-ar putea depune directorul său comercial, Hartwig von Bredow și reprezentatul său la Bagdad din acea vreme, Wolfgang Johner. Aceasta precizează că, în cazul în care nu a furnizat explicații privind motivele pentru care autoritățile irakiene au refuzat să efectueze plata creanțelor sale, este pentru că nu a primit nicio explicație, cu atât mai mult cu cât embargoul comunitar asupra prestării de servicii în Irak [Regulamentul (CEE) nr. 3155/90 al Consiliului din 29 octombrie 1990 de extindere și de modificare a Regulamentului nr. 2340/90, JO L 304, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul nr. 3155/90”] îi interzicea să dea orice împuternicire unor reprezentanți juridici în Irak.
- 54 Reclamanta evaluează valoarea prejudiciului său la 2 279 859,69 DEM, sumă care ar corespunde creanțelor pe care ministerul irakian le-a recunoscut prin scrisorile sale din 5 și 6 februarie 1990, dispunând plata lor, dar care încă nu i-au parvenit.
- 55 Aceasta susține că, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, stabilirea valorii despăgubirii sale ar trebui să conducă la un echilibru corect între cerințele interesului general al Comunității, pe de o parte, și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale persoanei, pe de altă parte. Reclamanta consideră că aceasta nu exclude, cu toate acestea, posibilitatea ca despăgubirea să acopere valoarea integrală a creanțelor devenite nerecuperabile din cauza adoptării unei măsuri a statului, inclusiv totalitatea dobânzilor datorate de la nașterea acestora (Hotărârea Rafinăriile grecești Stan și Stratis Andreadis c. Greciei, menționată anterior). Dreptul german ar permite, într-adevăr, obținerea despăgubirii pentru întreaga pierdere financiară cauzată de o atingere adusă drepturilor echivalentă cu o expropriere”. Aceeași ar fi situația și în cazul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, Comunitatea ar trebui să fie obligată să-i plătească în schimbul cesiunii creanțelor pe care le deține față de Irak o despăgubire care să corespundă valorii creanțelor sale, inclusiv dobânzile datorate. Cu toate acestea, reclamanta nu exclude posibilitatea ca despăgubirea cerută să poată fi redusă în funcție de circumstanțele cazului în speță.
- 56 Consiliul susține că măsurile luate de Irak, în special Legea nr. 57, au avut ca efect întârzierea plății doar pentru creanțele reclamantei, astfel încât, din punct de vedere juridic, reclamanta nu ar fi suferit un prejudiciu „efectiv și actual” în sensul jurisprudenței în materie, aspect ce ar rezulta, pe de altă parte, din faptul că aceasta ar fi pregătită să-și cesioneze creanțele instituțiilor comunitare în schimbul unei despăgubiri a pretinsului prejudiciului suferit.

- 57 În plus, din scrisoarea pe care reclamanta i-a adresat-o la 4 august 1994 rezultă că aceasta din urmă și-a înregistrat creanțele pe lângă autoritățile administrative competente din Germania, pentru a le putea valorifica la Claims Commission, instituită de Organizația Națiunilor Unite (denumită în continuare „ONU”) în vederea soluționării problemei prejudiciilor economice suferite de către operatori ca urmare a instituirii embargoului împotriva Irakului, ceea ce ar dovedi faptul că existența unui prejudiciu al reclamantei va depinde, în cele din urmă, de ridicarea eventuală, de către ONU, a embargoului împotriva Irakului.
- 58 Comisia susține că valoarea exactă a prejudiciului suferit nu este stabilită în prezent, pentru că, din punct de vedere juridic, creanțele reclamantei nu au încetat să existe și respinge propunerea reclamantei de a-și cesiona creanțele în schimbul a unei despăgubiri acordate de către Comunitate.

#### *Constatările Tribunalului*

- 59 Cu titlu introductiv, Tribunalul amintește, în primul rând, că angajarea răspunderii extracontractuale a Comunității pentru un act ilicit sau licit presupune, în orice caz, stabilirea caracterului real al pretinsului prejudiciu suferit și existența unei legături de cauzalitate între acest prejudiciu și respectivul act (Hotărârea Curții din 29 septembrie 1982, *Oleifici Mediterranei c. CEE*, 26/81, Cul. p. 3057, considerentul 16, și Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 1995, *Exporteurs in Levende Varkens și alții c. Comisiei*, T-481/93 și T-484/93, Cul. p. II-2941, considerentul 80, Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 1996, *International Procurement Services c. Comisiei*, T-175/94, Cul. p. II-729, considerentul 44, Hotărârea Tribunalului din 16 octombrie 1996, *Efisol c. Comisiei*, T-336/94, Cul. p. II-1343, considerentul 30, Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 1997, *Oleifici Italiani c. Comisiei*, T-267/94, Cul. p. II-1239, considerentul 20, și Hotărârea Tribunalului din 29 ianuarie 1998, *Dubois et Fils c. Consiliului și Comisiei*, T-113/96, Cul. p. II-125, considerentul 54). În al doilea rând, fiind vorba, precum în speță, de angajarea răspunderii Comunității pentru un act licit, Tribunalul evidențiază că, din jurisprudența în materie rezultă că, în ipoteza admiterii în dreptul comunitar a unui astfel de principiu, angajarea unei astfel de răspunderi ar presupune, în orice caz, existența unui prejudiciu „neobișnuit” și „special” (Hotărârea Curții din 13 iunie 1972, *Compagnie d’approvisionnement și Grands Moulins de Paris c. Comisiei*, 9/71 și 11/71, Cul. p. 391, considerentele 45 și 46, Hotărârea Curții din 6 decembrie 1984, *Biovilac c. CEE*, 59/83, Cul. p. 4057, considerentul 28, *Développement SA și Clemessy c. Comisiei*, menționată anterior, considerentul 33, și *De Boer Buizen c. Consiliului și Comisiei*, menționată anterior, considerentele 16 și 17). Prin urmare, este necesar să se examineze dacă prejudiciul invocat există, în sensul că este vorba despre un prejudiciu „real și cert”, dacă acest prejudiciu rezultă direct din adoptarea de către Consiliu a Regulamentului nr. 2340/90 și dacă prejudiciul invocat este de natură să angajeze răspunderea Comunității pentru un act licit, în sensul jurisprudenței menționate anterior.

#### Cu privire la existența prejudiciului invocat

- 60 În ceea ce privește problema de a ști dacă reclamanta a suferit efectiv un prejudiciu „real și cert”, în sensul jurisprudenței în materie (Hotărârile Curții din 27 ianuarie 1982, *Birra Wührer și alții c. Consiliului și Comisiei*, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 și 5/81, Cul. p. 85, considerentul 9, și *De Franceschi c. Consiliului și Comisiei*, 51/81, Cul. p. 117, considerentul 9; Hotărârea Tribunalului din 16 ianuarie 1996, *Candiotte c.*

Consiliului, T-108/94, Cul. p. II-87, considerentul 54, Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, Stott c. Comisiei, T-99/95, Cul. p. II-2227, considerentul 72 și Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 1997, Oleifici Italiani c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 74), anume dacă creanțele pe care le deține față de Irak au devenit definitiv nerecuperabile, Tribunalul amintește, cu titlu introductiv, că, în conformitate cu jurisprudența consacrată, reclamantei îi incumbă obligația de a prezenta judecătorului comunitar elemente de probă pentru a stabili existența prejudiciului pe care aceasta pretinde că l-a suferit (Hotărârea Tribunalului din 9 ianuarie 1996, Koelman c. Comisiei, T-575/93, Cul. p. II-1, considerentul 97).

- 61 Este însă necesar să se constate că, în speță, cu toate că nu s-a contestat între părți că aceste creanțe ale reclamantei nu sunt încă plătite, nu este mai puțin adevărat că elementele de probă aduse de aceasta din urmă nu sunt de natură să demonstreze potrivit legii că aceasta s-a lovit de un refuz definitiv din partea autorităților irakiene de a-și achita datoriile, fapt motivat prin adoptarea Regulamentului nr. 2340/90. Într-adevăr, reclamanta nu a adus elemente de probă din care să reiasă că aceasta ar fi contactat efectiv sau, cel puțin, ar fi încercat să contacteze fie autoritățile de stat irakiene competente, fie Banca Rafidian, în vederea lămuririi motivelor pentru care ordinele de plată a creanțelor sale, adresate Băncii Rafidian prin scrisorile din 5 și 6 februarie 1990 de către ministerul irakian, nu au fost încă executate.
- 62 În această privință, Tribunalul, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii, a invitat reclamanta să prezinte corespondența pe care ar fi întreținut-o, eventual, cu autoritățile irakiene în legătură cu plata creanțelor sale. În răspunsurile sale scrise la întrebările Tribunalului, reclamanta a admis că nu a purtat corespondență cu autoritățile irakiene, subliniind că nu a fost în interesul său să „pună în discuție printr-o nouă corespondență caracterul obligatoriu al ordinelor date la 5 și 6 februarie de către Ministry of Housing and Reconstruction și Banca Rafidian” și că „ar fi fost, pe de altă parte, inadmisibil și deci contraproductiv să caute să accelereze executarea internă a ordinelor ministerului prin luările de poziție scrise”. Însă faptul că reclamanta nu a considerat util sau indicat să încerce „accelerarea executării administrative interne a ordinelor ministerului irakian” nu ar fi suficient, doar acesta, pentru a-și susține afirmația conform căreia autoritățile irakiene au refuzat definitiv plata creanțelor sale. Ca urmare, nu ar fi exclus ca neplata creanțelor sale să se datoreze unei simple întârzieri de natură administrativă, unui refuz temporar de plată sau unei insolvențe temporare sau permanente a Irakului.
- 63 Această concluzie nu a putut fi contestată prin scrisoarea din 10 octombrie 1990, trimisă reclamantei de ministrul irakian și pe care aceasta din urmă a prezentat-o în cursul ședinței din 19 iunie 1997, din care rezulta, conform reclamantei, că ministrul irakian a lăsat să se înțeleagă, „într-un limbaj diplomatic”, că aceste creanțe nu vor fi plătite atâta timp cât embargoul comunitar împotriva Irakului va fi în vigoare. Într-adevăr, această scrisoare trimisă reclamantei „cu ocazia Declarației de unificare a Republicii Federale Germania cu Republica Democrată Germania” nu face trimitere la relațiile contractuale ale reclamantei cu autoritățile irakiene ce rezultă din contractul din 1975, nici, *a fortiori*, la soarta creanțelor acesteia din urmă, ci se limitează la declarații de natură generală privind contribuția pe care întreprinderile germane ar putea să o aducă la „dezvoltarea unei cooperări bilaterale fructuoase” între Germania și Irak și prejudiciile cauzate acestor relații de embargoul și „amenințările care planează asupra Irakului”.
- 64 În plus, cu toate că reclamanta a făcut trimitere, în răspunsurile sale scrise la întrebarea Tribunalului menționată anterior, la unele rapoarte confidențiale întocmite de directorul

adjunct al sucursalei sale din Irak, din care reiese că autoritățile irakiene refuză în continuare plata creanțelor sale din cauza menținerii embargoului comunitar, trebuie să se sublinieze faptul că reclamanta nu a prezentat copii ale acestor rapoarte în fața Tribunalului.

- 65 În orice caz, presupunând chiar, astfel cum a subliniat reclamanta în cererea sa, că refuzul plății de către Irak a creanțelor sale rezultă din adoptarea Legii nr. 57, care a înghețat toate activele întreprinderilor stabilite în state ale căror guverne au adoptat „decizii arbitrare” împotriva sa, precum Regulamentul nr. 2340/90, această lege, după cum au subliniat pârâții în memoriile lor, a fost abrogată în cele din urmă la 3 martie 1991. Rezultă că, cel puțin începând cu această dată, nu ar trebui să existe, în principiu, obstacole juridice care să împiedice autoritățile irakiene să procedeze la plata creanțelor reclamantei. Tribunalul, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii pe care le-a dispus, a invitat reclamanta să precizeze dacă acesta a efectuat demersurile necesare, ca urmare a abrogării Legii nr. 57, pentru a obține plata creanțelor sale și motivele pentru care acestea rămâneau neplătite în pofida acestei abrogări. În răspunsul său scris, reclamanta a precizat, astfel cum a făcut-o de altfel pentru prima dată în replica sa, că Legea nr. 57 nu ar putea fi considerată o cauză a refuzului plății opus de către Irak, ci mai degrabă o dovadă a acestui refuz, în sensul că, în calitate de debitor, Irakul nu avea nevoie de o bază legală pentru a nu își respecta obligațiile contractuale. Însă, presupunând chiar, în cele din urmă, că nu din cauza adoptării Legii nr. 57 Irakul a refuzat plata creanțelor reclamantei, ceea ce, în orice caz, este în contradicție cu teza pe care a dezvoltat-o în cererea sa, nu este mai puțin adevărat că este vorba în speță de o afirmație nesustenută, în măsura în care, astfel cum s-a arătat, aceasta încă nu stabilește caracterul definitiv al refuzului plății și nu explică motivele care justifică acest refuz, în pofida abrogării Legii nr. 57.
- 66 În plus, Tribunalul subliniază că, astfel cum reiese din dosar, reclamanta nici măcar nu a încercat să recurgă la căile contractuale prevăzute în acest scop de contractul pe care îl semnase cu ministerul irakian la 30 ianuarie 1975 pentru a obține o luare de poziție definitivă din partea autorităților irakiene în legătură cu neplata creanțelor sale. Într-adevăr, în conformitate cu articolul X din contractul menționat (a se vedea considerentul 2), în caz de divergențe privind interpretarea dispozițiilor sale sau de neexecutare a obligațiilor care decurg din acesta, părțile contractante trebuiau să încerce să găsească o soluție acceptabilă prin conciliere și, în lipsa unei astfel de soluții, diferendul trebuia înaintat la Planning Board, fără ca aceasta să le priveze totuși de dreptul lor de a sesiza instanțele irakiene competente cu privire la același diferend [articolul X alineatele (1) și (2) din contractul menționat anterior]. Astfel cum a explicat reclamanta în cursul ședinței din 19 iunie 1997, embargoul comunitar privind prestarea de servicii în Irak și Kuwait, instituit de Regulamentul nr. 3155/90, o împiedica să recurgă la avocați sau la reprezentanți legali irakieni. Însă, cu toate că nu s-ar putea exclude faptul că, ținând seama de situația internă a Irakului după sfârșitul războiului din Golf, poate fi dificil pentru întreprinderile străine să recurgă la avocați irakieni în vederea soluționării diferendele dintre acestea și autoritățile irakiene, nu este mai puțin adevărat că, contrar susținerilor reclamantei, o astfel de dificultate nu rezultă din Regulamentul nr. 3155/90, căci acesta a interzis doar prestarea de servicii, în sau din Comunitate, pentru persoane fizice în Irak sau pentru întreprinderi înregistrate în această țară, având ca obiect sau ca efect favorizarea economiei Irakului și nu prestarea în Irak de servicii unor terți de către persoane fizice sau juridice stabilite în această țară (articolul 1 din regulament).
- 67 În cele din urmă, faptul că reclamanta le propune pârâților să le ceseze creanțele pe care le deține față de Irak în schimbul plății sumei corespunzătoare împiedică, în lipsa

unei probe contrare, să se considere că aceste creanțe au devenit definitiv nerecuperabile.

- 68 Din cele menționate anterior rezultă că reclamanta nu a putut demonstra potrivit legii că a suferit un prejudiciu real și cert în sensul jurisprudenței menționate anterior (a se vedea considerentul 60).
- 69 Cu toate acestea, presupunând doar că prejudiciul invocat de către reclamantă poate fi considerat „real și cert”, răspunderea Comunității pentru un act licit nu ar putea fi angajată decât dacă există o legătură de cauzalitate directă între Regulamentul nr. 2340/90 și respectivul prejudiciu. Ținând seama de aspectele speciale ale prezentei acțiuni, Tribunalul consideră că este cazul să examineze această ipoteză și să verifice existența, în speță, a unei astfel de legături de cauzalitate.

Cu privire la legătura de cauzalitate

- 70 Din argumentele reclamantei rezultă că, în măsura în care creanțele sale au devenit nerecuperabile din cauza adoptării de către Irak a Legii nr. 57, ca o contramăsură, previzibilă și directă, la adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 care îi aplică un embargo comercial, prejudiciul pe care aceasta pretinde că l-a suferit trebuie imputat, în cele din urmă, Comunității. Prin urmare, trebuie să se examineze, mai întâi, dacă creanțele pe care reclamanta le are față de Irak au devenit nerecuperabile din cauza adoptării Legii nr. 57 și, în caz de răspuns afirmativ, dacă adoptarea prezentei legi, precum și refuzul ulterior al autorităților irakiene de a plăti creanțele respective rezultă direct din adoptarea Regulamentului nr. 2340/90 (a se vedea Hotărârea International Procurement Services c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 55).
- 71 În această privință, Tribunalul subliniază, în primul rând, că din preambulul Legii nr. 57 rezultă că adoptarea acesteia era justificată de adoptarea de către „anumite guverne” de „decizii arbitrare” împotriva Irakului. Însă trebuie să se constate că Legea nr. 57 nu conține nicio trimitere la Comunitatea Europeană și nici la Regulamentul nr. 2340/90. Chiar dacă s-ar presupune că Legea nr. 57 vizează în mod implicit guvernele tuturor statelor membre, este de necontestat faptul că nu aceste guverne, ci Comunitatea este aceea care a adoptat Regulamentul nr. 2340/90 de interdicere a schimburilor comerciale între Comunitate și Irak.
- 72 Chiar în ipoteza în care adoptarea de către Consiliu a Regulamentului nr. 2340/90 ar trebui interpretată ca o „decizie arbitrară” luată de „anumite guverne” în sensul Legii nr. 57, Tribunalul consideră că reclamanta, căreia îi incumbă sarcina probei (Hotărârea Curții din 21 ianuarie 1976, *Produits Bertrand*, 40/75, Cul. p. 1, și Hotărârea Tribunalului din 24 septembrie 1996, *Dreyfus c. Comisiei*, T-485/93, Cul. p. II-1101, considerentul 69), nu stabilește potrivit legii că adoptarea acestei legi constituia, ca măsură de retorsiune, o consecință a adoptării regulamentului în cauză, previzibilă în mod obiectiv potrivit cursului normal al lucrurilor. De altfel, chiar dacă o astfel de legătură de cauzalitate directă exista între pretinsul prejudiciu suferit și adoptarea Legii nr. 57, din dosar rezultă că această lege, intrată în vigoare la 6 august 1990, a fost, în cele din urmă, abrogată la 3 martie 1991. Rezultă că de la această dată, cel puțin, Legea nr. 57 nu ar mai putea fi considerată ca aflându-se la originea refuzului plății creanțelor reclamantei.

- 73 În orice caz, chiar presupunând că Legea nr. 57 poate fi considerată o consecință previzibilă a adoptării Regulamentului nr. 2340/90 și/sau că, în pofida abrogării acestei legi, autoritățile irakiene refuză plata creanțelor reclamantei în continuare cu titlu de retorsiune la menținerea embargoului comunitar, Tribunalul consideră că prejudiciul invocat nu ar putea fi atribuit, în ultimă analiză, Regulamentului nr. 2340/90, ci mai degrabă, după cum a subliniat Consiliul, Rezoluției nr. 661 (1990) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, care a decretat embargoul împotriva Irakului.
- 74 În această privință, Tribunalul subliniază că, în conformitate cu articolul 25 din Carta Organizației Națiunilor Unite, numai „[statele] membre ale Organizației” sunt obligate să accepte și să aplice rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite. Însă, cu toate că este adevărat că era obligatoriu pentru statele membre ale ONU, în această calitate, să ia orice măsură necesară pentru a pune în practică embargoul comercial împotriva Irakului decretat prin Rezoluția nr. 661 (1990), nu este mai puțin adevărat că acele state care aveau și calitatea de state membre ale Comunității puteau acționa, în acest sens, numai în cadrul tratatului, ca urmare a faptului că orice măsură de politică comercială comună, precum instituirea unui embargo comercial, este, în temeiul articolului 113 din tratat, de competența exclusivă a Comunității. Pe baza acestor considerații a fost adoptat Regulamentul nr. 2340/90, al cărui preambul precizează că „atât Comunitatea cât și statele membre ale acesteia au convenit să recurgă la un instrument comunitar pentru a asigura o punere în practică uniformă în Comunitate a măsurilor privind schimburile comerciale cu Irakul și Kuweitul, hotărâte de Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite”. Prin urmare, tribunalul consideră că, în ipoteza examinată, prejudiciul invocat nu ar putea fi atribuit adoptării Regulamentului nr. 2340/90, ci Rezoluției nr. 661 (1990) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, care a decretat embargoul împotriva Irakului. Din cele menționate anterior rezultă că reclamanta nu a demonstrat existența unei legături de cauzalitate directe între prejudiciul invocat și adoptarea Regulamentului nr. 2340/90.
- 75 Ținând seama de circumstanțele speciale din speță, Tribunalul consideră că trebuie examinată problema de a ști dacă, în ipoteza în care condițiile referitoare la existența unui prejudiciu și a unei legături de cauzalitate directe ar fi îndeplinite, prejudiciul ar putea fi calificat drept „special” și „neobișnuit”, în sensul jurisprudenței menționată anterior (considerentul 59) privind răspunderea Comunității pentru un act licit.

Cu privire la natura prejudiciului suferit

- 76 Tribunalul amintește că, în Hotărârea sa *Compagnie d’approvisionnement și Grands moulins de Paris c. Comisiei*, menționată anterior, Curtea a respins o cerere de reparare a unui prejudiciu „neobișnuit și special”, formulată de către reclamanti pe baza răspunderii Comunității pentru un act licit pentru „nerespectarea egalității în fața îndatoririlor publice”, pe motiv „că o răspundere eventuală pentru un act normativ legal nu ar putea fi avută în vedere într-o situație precum cea din speță, ținând seama de faptul că măsurile luate de Comisie nu vizau, într-un interes economic general, decât atenuarea consecințelor care rezultau, în special pentru totalitatea importatorilor francezi, din decizia națională de a proceda la o devalorizare a francului” (considerentele 45 și 46 din hotărâre).
- 77 De asemenea, în Hotărârea *Biovilac c. CEE*, menționată anterior, Curtea a declarat că condiția conform căreia răspunderea Comunității pentru un act normativ ilegal nu poate fi angajată decât în cazul în care paguba pretinsă depășește limitele riscurilor economice



inerente activităților din sectorul în cauză „ar trebui, *a fortiori*, să fie aplicată în ipoteza în care un sistem de răspundere obiectivă ar fi admis în dreptul comunitar” (considerentul 28 din hotărâre). În cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, reclamanta își întemeia cererea de despăgubire pentru un act licit pe conceptele de drept german de „sacrificiu special” (Sonderopfer) și de drept francez de „încălcare a egalității în fața îndatoririlor publice”, principii invocate, de asemenea, de către reclamantă în prezenta acțiune.

- 78 În Hotărârea sa *Développement SA și Clemessy c. Comisiei*, menționată anterior, Curtea a respins, de asemenea, cererea de despăgubire întemeiată pe principiul răspunderii obiective, declarând că acest principiu, astfel cum este descris de către reclamante, presupune „că o persoană de drept privat suportă, în beneficiul interesului general, o obligație care în mod normal nu îi incumbă”, ceea ce însă nu era cazul în speță (considerentul 33 din hotărâre).
- 79 În cele din urmă, în Hotărârea *De Boer Buizen c. Consiliului și Comisiei*, menționată anterior, Curtea, după ce a hotărât că regimul instaurat de instituțiile comunitare pentru punerea în practică a aranjamentului dintre Comunitate și Statele Unite ale Americii privind schimburile de tuburi și țevi din oțel nu dădea naștere niciunei discriminări față de producătorii comunitari ai acestor produse în raport cu distribuitorii și că, în consecință, nu se îndeplineau condițiile pentru angajarea răspunderii Comunității pentru un act ilegal, a adăugat, cu toate acestea, că lipsa unei astfel de discriminări între producătorii și distribuitorii comunitari ai produselor în cauză nu este de natură să excludă „o anumită răspundere” a instituțiilor în cazul în care se dovedea că unele întreprinderi „ca și categorie trebuiau să suporte o parte disproporționată a obligațiilor” care rezultau din punerea în practică a aranjamentului comercial respectiv. Conform Curții, într-o astfel de ipoteză, „instituțiilor comunitare le incumbă sarcina de a remedia această situație” (considerentele 16 și 17).
- 80 Din jurisprudența Curții menționată anterior rezultă că, în ipoteza în care principiul răspunderii Comunității pentru un act licit ar trebui recunoscut în dreptul comunitar, o astfel de răspundere nu ar putea fi angajată decât dacă prejudiciul invocat, presupunându-l „efectiv și actual”, afectează o categorie specială de operatori economici în mod disproporționat în raport cu alți operatori (prejudiciu special) și depășește limitele riscurilor economice inerente activităților din sectorul în cauză (prejudiciu neobișnuit), fără ca actul legislativ aflat la originea daunei invocate să fie justificat printr-un interes economic general (*Hotărârile De Boer Buizen c. Consiliului și Comisiei, Compagnie d’approvisionnement și Grands Moulins de Paris c. Comisiei și Biovilac c. CEE*, menționate anterior).
- 81 În ceea ce privește caracterul special al prejudiciului invocat, în sensul că acesta afectează o categorie specială de operatori economici într-un mod disproporționat în raport cu alți operatori, Tribunalul susține, în primul rând, că adoptarea Legii nr. 57, căreia, în sensul argumentației reclamantei, ar trebui să-i fie asimilată orice măsură de retorsiune a autorităților irakiene care are aceleași efecte, avea ca obiect înghețarea „activelor” pe care întreprinderile stabilite în Comunitate le dețineau în Irak, precum și a „veniturilor” pe care aceste „active” le produceau. Din aceasta rezultă că nu doar creanțele reclamantei au fost afectate, ci și creanțele oricărei alte întreprinderi comunitare care, atunci când a fost aplicat embargoul împotriva Irakului prin Regulamentul nr. 2340/90, nu erau încă plătite. După cum a subliniat reclamanta în cursul ședinței, creanțele pe care întreprinderile comunitare le dețineau față de Irak și care, ca urmare a instituirii embargoului comunitar împotriva acestei țări, au devenit

nerecuperabile și a trebuit să fie acoperite prin garanții ale statului se ridicau, într-adevăr, la 18 miliarde USD.

- 82 În aceste condiții, reclamanta nu poate fi considerată ca făcând parte dintr-o categorie de operatori economici care sunt vătămați în interesele lor patrimoniale într-un mod care i-ar distinge de orice alt operator economic ale cărui creanțe ar fi devenit nerecuperabile din cauza instituirii embargoului comunitar. Prin urmare, reclamanta nu ar putea pretinde că a suferit un prejudiciu special sau că a făcut un sacrificiu deosebit. Trebuie adăugat că faptul că creanțele sale nu au putut fi acoperite de garanții ale statului, pentru că acestea decurgeau din executarea unui contract încheiat înaintea punerii în practică în Germania a unui sistem de garanții împotriva riscurilor comerciale întâmpinate în țări precum Irakul, astfel cum a explicat aceasta în răspunsurile sale scrise la întrebările Tribunalului și în cursul ședinței, nu este de natură să o distingă de întreprinderile care au beneficiat efectiv de aceste garanții. Într-adevăr, reclamanta nu a putut demonstra faptul că era singura întreprindere sau că aparținea unei categorii restrânse de operatori economici care nu au putut beneficia de garanția oferită de acest tip de asigurare.
- 83 În al doilea rând, privind caracterul neobișnuit al prejudiciului invocat, în sensul că acesta depășește riscurile economice inerente activităților economice din sectorul în cauză, Tribunalul consideră că, în speță, aceste limite nu au fost depășite. Într-adevăr, nu se contestă faptul că Irakul, din cauza angajării sale în operațiuni de război cu Iranul, cu mult înaintea invadării Kuweitului la 2 august 1990, era deja considerat, astfel cum au susținut părțile fără a fi contrașiși de reclamantă, o „țară cu un risc ridicat”. În aceste condiții, riscurile economice și comerciale care decurg dintr-o eventuală implicare a Irakului în noi operațiuni de război cu țările vecine și din întreruperea plății datoriilor sale din motive care țin de politica sa externă constituiau riscuri previzibile, inerente oricărei activități de prestare de servicii în Irak. Faptul că Irakul reușea, după cum susținea reclamanta, să-și plătească creanțele, chiar și cu o întârziere considerabilă, nu putea însemna că riscurile menționate anterior dispăruseră.
- 84 Această concluzie este, pe de altă parte, coroborată cu o scrisoare din 28 noiembrie 1995, adresată Comisiei de către Ministerul Federal al Finanțelor, din care reiese că sistemul de garanții instaurat în Germania între 1980 și 1990 pentru garantarea creanțelor care decurg din exporturile germane către Irak a fost în mai multe rânduri suspendat tocmai din cauza deteriorării situației politice din Irak.
- 85 Din aceasta rezultă că riscurile pe care le prezenta prestarea de servicii de către reclamantă în Irak făceau parte din riscurile inerente activităților din sectorul în cauză.
- 86 În cele din urmă și în orice caz, trebuie să se precizeze, pe de o parte, că Regulamentul nr. 2340/90, presupunând, după cum susține reclamanta, că este la originea prejudiciului invocat, constituie, astfel cum s-a arătat (a se vedea considerentul 74), punerea în practică în Comunitate a obligației ce le incumbă statelor sale membre în calitate de membre ale ONU de a da efect, prin intermediul unui act comunitar, Rezoluției nr. 661 (1990) a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, care a decretat un embargo comercial împotriva Irakului. Pe de altă parte, este necesar să se precizeze că, astfel cum reiese, în special din Rezoluția nr. 661 (1990), embargoul comercial împotriva Irakului a fost hotărât în cadrul „menținerii păcii și securității internaționale” și pe baza „dreptului inerent de autoapărare individuală sau colectivă ca răspuns la atacul armat al Irakului împotriva Kuweitului, consacrat la articolul 51 din Carta [Organizației Națiunilor Unite]”.

- 87 Însă, astfel cum a apreciat Curtea în Hotărârea din 30 iulie 1996, Bosphorus (C-84/95, Cul. p. I-3953), cu toate că este adevărat că o reglementare care vizează, prin instituirea unui embargo comercial împotriva unei țări terțe, menținerea păcii și securității internaționale, implică, prin definiție, efecte care afectează libera exercitare a activităților economice, cauzând, astfel, prejudicii părților care nu sunt responsabile în niciun fel pentru situația care a dus la adoptarea măsurilor sancționatorii, nu este mai puțin adevărat că importanța obiectivelor urmărite de o astfel de reglementare este, cu toate acestea, de natură să justifice consecințele negative, chiar considerabile, pentru anumiți operatori.
- 88 Prin urmare, având în vedere un obiectiv de interes general atât de fundamental pentru comunitatea internațională precum cel constând în a pune capăt invadării și ocupării Kuweitului de către Irak și a menține pacea și securitatea internațională în regiune, prejudiciul invocat de către reclamantă, chiar dacă acesta trebuia calificat ca fiind considerabil, în sensul Hotărârii Bosphorus, menționată anterior, nu ar putea angaja, în speță, răspunderea Comunității (a se vedea, de asemenea, Hotărârea Compagnie d'approvisionnement și Grands Moulins de Paris c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 46, și concluziile avocatului general Mayras din această hotărâre, Cul. pp. 417, 425 și 426).
- 89 Din toate cele menționate anterior rezultă că cererea de despăgubire a reclamantei, întemeiată pe principiul răspunderii Comunității pentru un act licit, nu este întemeiată și, prin urmare, trebuie să fie respinsă.

### **Cu privire la cererea subsidiară de despăgubire pentru pretinsul prejudiciu suferit ca urmare a unui act ilicit**

#### *Argumentele părților*

Cu privire la ilegalitatea Regulamentului nr. 2340/90

- 90 Reclamanta arată că înțelege să angajeze, în subsidiar, răspunderea Comunității pentru un act ilicit, în cazul în care Tribunalul ar considera că aceasta ar avea dreptul nu la o despăgubire corespunzătoare valorii curente a creanțelor sale, ci la stabilirea de către legiuitorul comunitar a unei despăgubiri forfetare pentru prejudiciul suferit. Reclamanta susține în această privință că, în măsura în care, adoptând Regulamentul nr. 2340/90, legiuitorul comunitar nu a prevăzut un mecanism de despăgubire a operatorilor economici ale căror creanțe față de Irak urmau să devină nerecuperabile din cauza instituirii embargoului împotriva acestei țări, condiția cerută pentru ca răspunderea Comunității să fie angajată, și anume existența unui act ilegal, ar fi, în speță, îndeplinită, această ilegalitate constând tocmai în încălcarea obligației de despăgubire sau de prevedere a despăgubirii victimelor atingerilor obiective aduse drepturilor patrimoniale, care constituie un principiu general de drept. Conform reclamantei, Consiliul și Comisia si-au încălcat, în speță, obligația de a-și exercita puterea de apreciere în materie pentru a stabili o despăgubire de 100 %, de 50 % sau de un alt procent, comițând, în acest mod, o eroare de apreciere, după cum a constatat, de altfel, Tribunalul în Hotărârea Carvel și Guardian Newspapers c. Consiliului, menționată anterior.
- 91 Consiliul consideră că pretinsa omisiune ilegală a legiuitorului comunitar de a prevedea, cu ocazia adoptării Regulamentului nr. 2340/90, un mecanism de despăgubire a

operatorilor economici afectați de măsurile de embargo împotriva Irakului ridică, în esență, aceeași problemă de fond ca și cererea de despăgubire a reclamantei ca urmare a unei atingeri licite aduse drepturilor sale patrimoniale echivalentă cu o exproprierie. În cele două cazuri ar fi vorba de a ști dacă încălcarea dreptului de proprietate, invocată de reclamantă, constituie o încălcare a unei norme superioare de drept care angajează răspunderea Comunității în temeiul articolului 215 al doilea paragraf din tratat. Consiliul consideră că răspunsul la această problemă este negativ.

- 92 Conform Consiliului, deoarece Regulamentul nr. 2340/90 este un act normativ cu caracter economic, răspunderea Comunității nu ar trebui angajată decât în cazul unei încălcări suficient de grave a unei norme superioare de drept care protejează persoanele de drept privat, ceea ce nu ar fi cazul în speță. Consiliul amintește că, în conformitate cu jurisprudența, exercitarea dreptului de proprietate poate fi supusă unor limitări, cu condiția ca acestea să se înscrie în obiectivele Comunității și să nu constituie o intervenție disproporționată și de netolerat care să aducă atingere înseși substanței drepturilor garantate (Hotărârea Curții din 11 iulie 1989, Schröder HS Kraftfutter, 265/87, Cul. p. 2237). Însă, chiar dacă creanțele reclamantei față de autoritățile irakiene ar fi devenit definitiv nerecuperabile, prejudiciul pe care reclamanta l-ar fi suferit nu ar constitui un o atingere disproporționată și gravă adusă substanței dreptului său de proprietate.
- 93 În plus, conform Consiliului, în cazul unui prejudiciu de natură economică, răspunderea extracontractuală a Comunității nu poate să fie angajată decât dacă, pe de o parte, instituția în cauză, fără a invoca un interes economic public superior, a omis complet să ia în considerare situația deosebită a unei categorii distincte de operatori economici (Hotărârea Curții din 19 mai 1992, Mulder și alții c. Consiliului, C-104/89 și C-37/ 90, Cul. p. I-3061), și, pe de altă parte, prejudiciul invocat depășește limitele riscurilor economice inerente activităților din sectorul economic în cauză. Însă, în speță, reclamanta ar fi fost vătămată în interesele sale comerciale în același mod ca oricare alt operator economic deținător de creanțe față de Irak sau față de o societate stabilită în această țară. În plus, este recunoscut faptul că Irakul se afla în acea perioadă într-o asemenea situație financiară încât nerecuperarea creanțelor născute din tranzacțiile cu această țară făcea parte din riscurile inerente activităților comerciale respective. În cele din urmă, fiind vorba despre domeniul politicii economice a Comunității, persoanele de drept privat ar trebui, în limite rezonabile, să suporte consecințele prejudiciabile pe care un act normativ le poate avea asupra intereselor economice ale acestora fără să le fie recunoscut un drept la despăgubire (Hotărârea Curții din 25 mai 1978, Bayerische HNL și alții c. Consiliului și Comisiei, 83/76 și 94/76, 4/77, 15/77 și 40/77, Cul. p. 1209, considerentul 6, și Hotărârea Tribunalului din 14 septembrie 1995, Antillean Rice Mills și alții c. Comisiei, T-480/93 și T-483/93, Cul. p. II-2305).
- 94 Comisia susține că temeinicia argumentelor reclamantei întemeiate pe caracterul pretins ilicit al Regulamentului nr. 2340/90 depinde de existența dreptului la despăgubire pe care aceasta îl susține în cadrul cererii sale principale, astfel încât inexistența unui astfel de drept atrage după sine, în mod obligatoriu, respingerea cererii sale subsidiare de daune-interese.

Cu privire la legătura de cauzalitate și la prejudiciul suferit

- 95 Reclamanta, Consiliul și Comisia prezintă aceleași motive și argumente privind prejudiciul invocat și existența unei legături de cauzalitate între acest prejudiciu și

Regulamentul nr. 2340/90 ca și în cadrul cererii principale de despăgubire ca urmare a unui act licit (a se vedea considerentele 42–57 și 58–63).

### *Constatările Tribunalului*

- 96 Tribunalul arată, cu titlu introductiv, că, astfel cum a subliniat reclamanta în replica sa și în cursul ședinței din 19 iunie 1997, cererea sa subsidiară de despăgubire nu este invocată decât în cazul în care Tribunalul nu ar recunoaște unor operatori economici, precum acesta, ale căror creanțe ar fi devenit nerecuperabile din cauza instituirii embargoului comercial împotriva Irakului, decât un drept de despăgubire forfetară și nu un drept la o despăgubire corespunzătoare valorii curente a creanțelor sale (a se vedea considerentul 90), care face obiectul cererii sale principale de despăgubire ca urmare a unui act licit.
- 97 În cadrul acestei cereri subsidiare, reclamanta susține, în special, că condițiile cerute pentru angajarea răspunderii Comunității ca urmare a caracterului ilegal al Regulamentului nr. 2340/90 sunt, în speță, îndeplinite ca urmare a faptului că legiuitorul comunitar ar fi omis, la momentul adoptării acestui regulament, să își exercite puterea de apreciere de care dispunea pentru a prevedea despăgubirea prejudiciului pe care operatorii economici urmau să-l înregistreze din cauza instituirii embargoului comercial împotriva Irakului.
- 98 Tribunalul consideră că această cerere subsidiară de despăgubire a reclamantei, formulată în termenii menționați anterior, presupune, astfel cum au subliniat părțile, de altfel, existența unui drept la despăgubire, astfel cum aceasta îl revendică în principal în cadrul cererii sale de despăgubire ca urmare a unui act licit.
- 99 Însă, din examinarea cererii principale a reclamantei rezultă că nu i se va putea recunoaște un drept oarecare de despăgubire atâta timp cât aceasta nu a reușit să demonstreze, în special, faptul că a suferit un prejudiciu real și cert. În aceste circumstanțe, oricare ar fi relevanța distincției stabilite de către reclamantă între un drept eventual la o despăgubire corespunzătoare valorii curente în bani a creanțelor sale și un drept eventual la o despăgubire forfetară, pe de o parte, și în măsura în care cele două cereri reclamă despăgubirea unuia și aceluiași prejudiciu, pe de altă parte, cererea sa subsidiară trebuie, de asemenea, să fie respinsă. În aceste condiții, în lipsa unui drept la despăgubire, reclamanta nu ar putea demonstra că legiuitorul comunitar a omis să își exercite puterea de apreciere pentru a adopta măsuri de despăgubire în favoarea întreprinderilor aflate în aceeași situație ca și reclamanta. În ceea ce privește Hotărârea Carvel și Guardian Newspapers c. Consiliului, menționată anterior (considerentul 78), menționată în această privință de către reclamantă, Tribunalul consideră că este lipsită de relevanță căci, în această cauză, contrar cazului din prezenta speță, o dispoziție a legislației secundare comunitare solicita efectiv Consiliului să-și exercite puterea de apreciere privind problema de a ști dacă trebuia sau nu să admită cererile în cadrul competențelor acestuia în materia accesului la documentele sale.
- 100 Rezultă că cererea subsidiară de despăgubire a reclamantei pentru prejudiciul suferit ca urmare a unui act ilicit trebuie, de asemenea, să fie respinsă.
- 101 Din toate cele menționate anterior rezultă că acțiunea trebuie respinsă în întregime.

## **Cu privire la cheltuielile de judecată**

102 În conformitate cu articolul 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care s-a solicitat acest lucru de partea care a câștigat. Deoarece pârâții au solicitat aceasta, iar reclamanta a căzut în pretenții, trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

### **TRIBUNALUL (a doua cameră)**

hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea.**
- 2) Obligă reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.**

Bellamy

Kalogeropoulos

Tiili

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 28 aprilie 1998.

Grefier,

Președinte,

H. Jung

A. Kalogeropoulos